

Zegar mechaniczny

Zegar składający się z szeregu kół zębatach obracających się bardzo powoli. Źródłem ruchu jest energia mechaniczna skupiona w sprężynie napędowej lub obciążniku. Zasadniczymi zespołami zegara mechanicznego, nie licząc szkieletu, tarczy i obudowy, są:

- *regulator chodu*
- *wychwył*
- *przekładnia chodu*
- *przekładnia wskazań*
- *napęd*
- *naciąg*

Każdy zespół ma do spełnienia w mechanizmie zegara pewne określone zadanie. Regulator odmierza równe odstępy czasu. Energia potrzebna do utrzymania go w ruchu jest dostarczana z urządzenia napędowego przez przekładnię chodu i wychwył. Odstępy czasu odmierzane regulatorem są jednocześnie zaliczane przez wychwył i przekładnię chodu oraz wskazywane za pomocą urządzenia wskazującego, składającego się z przekładni wskazań, tarczy i wskazówek. Wychwył i przekładnia chodu spełniają więc podwójne zadanie:

- *dostarczają energię do regulatora*
- *zliczają jego wahnięcia*

Napęd skupia energię konieczną do poruszania całego mechanizmu. Urządzenie naciągowe służy do zasilania napędu przez podciągnięcie obciążnika lub naciągnięcie sprężyny napędowej. Klasyfikacja - ze względu na wielkość i umiejscowienie zegara mechanicznego dzieli się na:

Zegary wielkie:

- *wieżowe*
- *uliczne*
- *dworcowe*

Zegary:

- *astronomiczne*
- *domowe*
- *pojazdowe*

Zegarki:

- *kieszonkowe*
- *naręczne*
- *pierścionkowe*
- *wisiorkowe*

Zegary astronomiczne - ze względu na zastosowane w nich wychwyty - dzieli się na zegary:

- *Grahama*
- *Strassera*
- *Rieflera*

Zegary domowe dzieli się na:

- *podłogowe (stojące)*
- *ścienne (wiszące)*
- *stołowe (kominkowe)*

Zegary pojazdowe to:

- *chronometry okrętowe*
- *zegary samolotowe*
- *zegary samochodowe*

Ze względu na sposób działania rozróżnia się zegary użytkowe:

- *wskazujące czas*
- *sygnalizujące (bijące, dzwoniące, grające)*

W zależności od rodzaju zasadniczych zespołów mechanizmu rozróżniamy zegary:

- *z regulatorem wahadłowym*
- *z regulatorem balansowym*

Z wychwytem:

- *cofającym*
- *spoczynkowym*
- *swobodnym*

Z napędem:

- *obciążnikowym*
- *sprężynowym*

Z naciągiem bezpośrednim:

- *kluczowym*
- *główkowym*
- *automatycznym*
- *temperaturowym*

Ze względu na pojemność napędu, tj. czas chodu po pełnym nakręceniu, rozróżnia się zegary:

- *1000-dniowe*
- *roczne*
- *14-dniowe*
- *8-dniowe*
- *tygodniowe*
- *codzienne*

W zależności od przeznaczenia i konstrukcji rozróżnia się:

- *chodziki - zegary z prostym mechanizmem chodu*
- *budziki - zegary z mechanizmem budzenia*
- *zegary bijące - z mechanizmem bicia godzin*
- *zegary i zegarki specjalne - przeznaczone nie tylko do wskazywania czasu, ale także do zadań specjalnych.*

źródło: Bartnik i Podwapiński **"Ilustrowany słownik zegarmistrzowski"**